

גליון תשי"ט
(שנה ט"ז)

פרשת בראשית
תשי"ט

מעדני אשר

י"ל ע"י מכון מעדני אשר

השירה של פרק שירה האם החיות והעופות בפייהם אומרים את זה

או דילמא השר הממונה עליהם?

בפרשת ג' א' והנחש היה ערום וגו' ויאמר אל האשה.

יש להקשות: איך היה יכול הנחש לדבר אל האשה, וכי נחש יכול לדבר, כך מקשה בחזקוני, וכן באבן עזרא, וכן באור החיים, וכן החיד"א בספרו חומת אגד.

וכתב בחזקוני וז"ל פתח הקב"ה את פי הנחש כמו שפתח את פי האתון של בלעם.

ובאבן עזרא כתב וז"ל יש אומרים כי האשה היתה מבינה ויודעת לשון החיות, ויפרשו ויאמר הנחש ברמיזה.

ומביא האבן עזרא שאחרים אמרו שהוא שטן: ומקשה על זה ואיך לא יראו סוף הפרשה, כי איך ילך השטן על גחון, ואיך יאכל עפר, ומה טעם לקללת הוא ישופך ראש, ורבים השתבשו לחקור, למה היה קולל הנחש, ואם היתה לו דעת שלמה, או צווה שלא ישיא האשה, ויאמר רב סעדיה גאון, אחר שהתברר לנו, שאין דבור ודעת כי אם באדם לבדו, נצטרך לומר כי הנחש גם האתון לא דברו, רק מלאך דבר בשבילים, והשיב עליהם רב שמואל בן חפני, והנה קם ר' שלמה הספרדי בעל השירים השקולים, וחכם גדול היה והשיב על רב שמואל.

ומסיק האבן עזרא: הישר בעיני שהם הדברים כמשמעם, והנחש היה מדבר, והיה הולך בקומה זקופה, והשם דעת באדם שם בו, והנה הפסוק העיד כי היה ערום מכל חית השדה, רק לא כאדם.

ובאור החיים הקדוש כתב וז"ל ויאמר אל האשה פירוש בציצוף אשר ידברו בו הבעלי חיים בלתי מדברים, ואז היו מכירים כל ציצופי חיות ועופות ואפילו שיחת הדומם, כי כל מה שברא ה' יש לו כפי בחינתו דיבור לטעם אשר ישבח את קונו כמו דכתוב משלי ט"ז כל פעל ה' למענהו, וצא ולמד מפרקי שירה, ומצאנו לגדולי ישראל שהיו מכירים בכל ציצוף ושיחה כמו דאיתא בגמ' סוכה כ"ח ע"א אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי עליו השלום שתלמידיו ידעו שיחת חיות ועופות, ומכל שכן אדם הראשון יציר כפיו יתברך, חזינן מדבריו דסבירא ליה דהשירה הנאמר בפרק שירה החיות והעופות בפייהם ממש משוררים את זה.

אבל בחידושי הריטב"א עבודה זרה י"ז ע"א א' מובא בעיון יעקב שם **חולק על זה:** דכתב על הא דאיתא בגמ' שההרים אמרו עד שאנו מבקשים רחמים, לא שההרים מבקשים, אלא הכי קא בעי למימר בעל הברייתא כלומר הוא

עצמו אמר בלבו למי אלך להרים ולשמים ולכולהו, הן עצמן צריכין לבקש רחמים בשבילים ואילו היה להם פה היו משיבין לו לא נוכל לבקש עליך, וכעין זה מצינו בכמה מקומות לא שמדברים ומשיבין אלא מסברא אנו אומרים שאם היו מדברים היו משיבים כך ותאמר להם הגפן החדלתי את וגו' שופטים ט' וכן פרק שירה שהעופות והחיות מקלסין, לאו שהם אומרים כלום אלא סברא היא שאם היה להם פה לדבר יש להם לומר כך וכך.

והחיד"א בספרו מרעית העין ע"ז י"ז ע"א **תמה על זה:** וז"ל בחדושי הריטב"א לע"ז לא ראיתי לשון זה, אך אין זה ראיה דהריטב"א חיבר כמה מהדורות בחדושי כידוע.

אך הדבר תמוה: איך הונח להריטב"א לומר דכל כך ברייתו שנו רבותינו כמעט לחנם וכמה מעלות אמרו חז"ל והפליגו בשבח האומר פרק שירה הן על כל אלה מאי דלא הויא, ועוד איך העלים, מהכתוב "אם תשום משטרו בארץ" ואמרו במדרש בראשית רבה פרשה י' אמר רבי סימון אין לך כל עשב ועשב שאין לו מזל ברקיע מכה אותו ואומר לו גדל, הדא הוא דכתיב "אם ידעת חקות שמים אם תשים משטרו בארץ" לשון שוטר, ומאחר שכן הדבר ברור דפרק שירה אומרים אותו השוטרים והממונים לכל אילן וירק ועשב והיא ממש כפשוטו והממונה ושוטר לכל דבר שר לו נאמר.

וכן כתב במהרש"א פסחים קי"ח ע"מ ב' על הא דאמרין בגמ' דגים שבים אמרוהו כו' וז"ל דגים לאו בעלי דבור הם, ומצינו בפרק שירה דכל המינים הנבראים אומרים שירה ואפשר דהיינו שר ומלאך שלהם דכל מין יש לו מלאך ושר מיוחד למעלה.

מעדני אשר: יש לציין דהתוס' ע"ז י"ז ע"א על הא דאיתא בגמ' עבודה זרה י"ז ע"מ א' שההרים והגבעות דברו אל אלעזר בן דורדיא, כתבו וז"ל לא השיבו לו כך אלא היה אומר בלבו שכך יוכלו להשיב אי נמי שר של הרים היה משיב כן.

תגובות אפשר לשלוח עד יום ב' בערב

להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א רח' תכלת מרדכי 4/15 רמת בית שמש

לברורים בכל ענייני המערכת, בטל: 053-3166560 מייל:

077-4448278 פקס: m0533166560@gmail.com

גליון זה נודב לעילוי נשמת ידידינו

שעמד לימין המערכת בכל עת

הרב החסיד אפרים רייך ז"ל בארא פארק

מחשובי זקני חסידי בעלזא

נלב"ע כ"א תשרי האי שתא ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרבני הנגיד הנכבד

הרה"ג ראובן יואל הרפנס שליט"א סיגעט

לעילוי נשמת אביו

הרב מנחם נחום בן משה ז"ל

נלב"ע כ"ח תשרי ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו הנדיב הנכבד

הרב משה ירחמיאל הלוי איידר שליט"א קוינס

ליזכוי רבבות

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירווה נחת

מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

ברכת מזל טוב לידדינו

העומד לימין המערכת בכל עת

הרב אברהם רייך שליט"א ליקווד

לרגל שמחת הולדת נכדו

בן לבנו הרב יקותיאל יהודה רייך שליט"א

יהא רעוא שיזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרב משה חיים מילר שליט"א בארא פארק

ליזכוי רבבות

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירווה נחת

מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

איך אמר אדם להקב"ה שאע"פ שאכל מעץ הדעת יאכל עוד

איזה היתר היה לו לעבור את ציווי ה'?

בפרשתן ג' י"ב ויאמר האדם האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל.

איתא במדרש רבה פרשה י"ט א"ר אבא בר כהנא ואכלתי אין כתיב כאן, אלא ואוכל, אכלתי ואוכל.

יש להקשות: איך היה מותר לאדם לומר כן שיעבור על ציווי הקב"ה, אע"פ שציווהו לא לאכול, כך מקשה בידי משה על המדרש, וכן בלקוטי מהרי"ל בפרשתן, וכן בחתם סופר בתורת משה בפרשתן, וכן בחתם סופר, ועוד בעשרות ספרים.

איכא כמה תרוצים:

א. יש לומר שאכל רק חצי שיעור, לכן לא היה איסור, וזה מה שאמר אכלתי חצי שיעור, לכן אוכל עוד, כך תירץ בידי משה על המדרש.

יש להקשות: הרי קימ"ל דחצי שיעור אסור מן התורה, ואף דמהשמים אמרו לו שהוא אינו צודק, מ"מ מה היה הסברא שלו.

ב. ע"פ מה דאיתא בגמ' יומא פ' ע"ב דהאוכל אכילה גסה ביום כיפור פטור, וזה הכוונה דכיון שאכלתי כבר מקודם ואח"כ אכלתי עוד הו"א אכילה גסה לכן מותר, כך תירץ בשמע יעקב להגאון רבי יעקב אלגזי בפרשתן.

ג. רצ"ל שהקב"ה אמר לאדם הראשון המן העץ אשר צויתך לבלתי אכול ממנו אכלת, רצ"ל שאכלת מן העץ על דעת שלא לאכול עוד מן העץ הזה רק עתה ואח"כ מיד לעשות תשובה, אז הו"א אחטא ואשוב ולא יועיל תשובה, לכן השיב אדם הראשון האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי ואוכל, רצ"ל אכלתי ואוכל עוד, שלא הייתי חושב לעשות תשובה רק אכלתי מחמת תאוה ופתוי היצר ולא באחטא ואשוב, כך כתב בליקוטי מהרי"ל פרשת בראשית.

ד. ע"פ מה שכתב המשנה למלך פרק י"ד מהלכות מאכלות אסורות הלכה י"ב שאם כרך את האוכל בסיב הו"א אכילה שלא כדרך אכילה, ולפי זה יש לומר דאדם הראשון היה סבור שלא נאסר רק בפרי העץ, אבל העץ עצמו מותר ככל איסורין שלא נאסרו אלא כדרך אכילה, ולזה אכל את הפרי כשהוא כרוך בתוך הסיב דהו"א שלא כדרך אכילה, וזה מה שאמר נתנה לי מן העץ ובאופן זה ואוכל היינו שהיה כרוך בסיב של עץ ולכן ואוכל עוד, כך תירץ כ"ק מרן האדמו"ר מצאנז ז"ע כך אמר בשמו כ"ק האדמו"ר מצאנז שליט"א שבת פרשת בראשית תשס"ו.

ה. מיירי שביטל את עץ הדעת ברוב היתר, ולכן לא היה איסור, וזה הכוונה אכלתי את עץ הדעת ואכלתי עם זה עוד דברים התרים ונתבטל ברוב, כך שמעתי ממורי ורבי כ"ק מרן האדמו"ר מצאנז שליט"א.

ו. ע"פ מה שכתב כאן הבעל הטורים על הפסוק "נתנה לי מן העץ ואוכל" וז"ל לפי הפשט שהכתינו בעץ עד כי שמעת לדבריה, א"כ הו"א ליה אונס, ואונס רחמנא פטריה, ובאופן כזה אכלתי ובאופן כזה אכול עוד, כך תירץ הרה"ג יעקב יוסף ווינגרטן שליט"א ירושלים וכן תירץ הגאון יואל אברהם מושקוביץ שליט"א כולל סאטמאר ירושלים.

מדוע המשילו חז"ל את היצר הרע לזבוב

הרי הוא כזה גדול כל יום עם נסיונות חדשים?

בפרשתן ו' ה' וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום.

איתא בגמ' ברכות ס"א עמוד א' אמר רב "יצר הרע דומה לזבוב" ויושב בין שני מפתחי הלב.

יש להקשות: הרי איתא בגמ' קידושין ל' עמוד ב' אמר רב יצחק "יצרו של אדם מתחדש עליו" בכל יום, שנאמר רק רע כל היום, א"כ כל יום יש כאלו נסיונות קשים, א"כ מדוע דימו חז"ל את היצר הרע לזבוב קטן, כך מקשה הכלי יקר בפרשת בשלח, וכן בדרשות כתב סופר ע"מ מ"ט.

איכא כמה תרוצים:

א. כח פיו של זבוב חלוש לעשות נקב בבשר השלם, אך במקום שהזבוב מוצא איזה מורסא או שחין אשר שם פתח פתוח קצת לבשר שם ירפץ וירחיב הפירצה, כך היצר הרע אין לו כח להזדווג אצל הצדיק השלם בכל מעשיו ולא פתח לו כלל פתח לחטאת ולנדה, אך הבא לטמא ועושה פתחים לו, שם ירפץ להרחיב הפירצה עד עלות חמס גבר לאין מרפא, ואמרו חז"ל יומא ל"ט א' אל תטמאו בכל אלה, אדם מטמא עצמו מעט מטמאים אותו הרבה וכו', כך תירץ בכלי יקר בפרשת בשלח.

ב. ע"פ מה שכתב בספר חובות הלבבות שער יחוד המעשה פרק ה' כי כל אויב שיש לך, כשתנצח אותו פעם ושתיים, ירף ממך ולא יעלה על לבו להלחם בך, לדעתו יתרון כחך על כחו, והוא מתיאש מנצח אותך ומגבר עליך, אבל היצר אין מספיק לו ממך נצח פעם ומאה פעמים בין שנצח אותך, בין שנצחתו. כי אם ינצח אותך, ימיתך, ואם תנצחהו פעם אחת, יארב לך כל ימך לנצח אותך, כמו שארז"ל, אל תאמין בעצמך עד יום מותך, ולכן דומה לזבוב, שמזיק לאדם, ועומד עליו ובקל רודפו, אלא שחוזר עליו תמיד פעם אחר פעם וכל שרדפו ומרגיזו חוזר ובא כן היצר הרע, כך תירץ בדרשות כתב סופר ע"מ מ"ט.

מדוע עשה הקב"ה שהנשים יהיו בעלי שכחה יותר מהאנשים?

כתב הגר"ח פאלאג'י בספרו גנזי חיים מערכת א' אות ק"ד מובא בדרכי תשובה יור"ד סימן א' ס"ק ז', אנשים בטבעם יש להם זכירה ולכן נקראו זכרים, והנקיבות יש להם שכחה לכן נקראו נשים מלשון נשיתי טובה איכה ג' י"ז ועיין בגמ' קדושין מ"ט שאמרו עשרה קבין שכחה ירדו לעולם ט' לקחו הנשים ואחד כל העולם.

וכותב כמה טעמים למה עשה הקב"ה כן:

- א.** ע"פ מה דאיתא בגמ' נדה ל"א ע"ב דהאשה קשה להתפייס שנבראת מן העצם, שהוא קשה, ולכן חסד גדול עשה ה' שישכחו מה שנעשו, והו"ו מתפייסות מחמת שכחה.
- ב.** דהנשים ליתניהו בתלמוד תורה, ולכן לא איקפד לן אם שוכחות, משא"כ האנשים דאיתנהו בתלמוד תורה, ואיכא איסורא כששוכחים משום "הישמר" "פן" ו"אל".

וכן כתב במגן אבות להרשב"ץ פרק ה' משנה ט"ו לזה נקראים זכרים, לשון זכירה, הפך הנקבות שהן נקראות נשים מלשון שכחה, מענין נשיתי טובה איכה ג' י"ז.

והגאון רבי זאב וקסברגר שליט"א רב קהילת צאנז **טבריה העיר** לי על דברי הגר"ח פלאזי דבגמ' שלנו בקדושין אין כזה מאמר עשרה קבין שכחה, רק לשון הגמ' עשרה קבין שיחה.

הבה"ח יצחק נזרי נ"ו ישיבת אור ישראל פתח תקוה **תירץ:** ע"פ מה דאמרינן בגמ' קדושין מ"ט ע"ב דעשרה קבים שיחה ירדו לעולם תשעה נטלו נשים ואחד כל העולם כולו, ובאבות איתא בקניני התורה דאחד הקנינים שהתורה נקנית בהם הוא מיעוט שיחה וא"כ בגלל שהנשים דברניות אין להם קנין בתורה, ולכן היא משתכחת מהם.

"קול המעדנים"
אפשר לשמוע שיעורי המעדני אשר בהלכה והגדה שנאמרו בקהלות הקודש בארץ ובחול
בקול הלשון ישיר **073-2951280**
וכן קול הדף **02640000-199-8** מדור ווארט על הפרשה

בשורה משמחת
כל ליל שישי א"ה יהא אפשר לשמוע שיעור אקטואלי בהלכה על פרשת השבוע במערכת קול התורה שעל ידי חסידי תולדות אהרן **02-3722700** וללחוץ **1-9**

מדוע נקרא שבע מצות ב"נ ולא נקרא שבע מצוות אדם הראשון,

הרי אדם הראשון נצטווה על זה?

בפרשת ב' ט"ז ויצו א' אלהים על האדם לאמר וגו'.

מפסוק הנ"ל ילפינו בגמ' סנהדרין נ"ו ע"ב כל שבע מצוות בני נח.

יש להקשות: כיון דכל השבע מצוות בני נח ילפינו מאדם הראשון כמבואר בגמ' סנהדרין נ"ו ע"ב א"כ מדוע אין קורין לזה שבע מצוות אדם הראשון, דהוא נצטווה על זה, כך הקשה בעיון יעקב בסנהדרין שם, וכן בחדושי הגאונים שם, ובשו"ת יד יצחק ח"א סימן רכ"ג.

איכא כמה תרוצים:

- א. משום דאדם נצטווה בשמונה מצוות, שלדורות לא נצטוו איסור אכילת עץ הדעת, א"כ לא היה יכול לתלות השבע מצוות בו, לכך נקט נח שהיה האב השני אחר אדם, כך תירץ בחדושי הגאונים על העיון יעקב.
- ב. כיון דאתם קרוים אדם ואין אומות העולם לכן אי אפשר לקרות מצוות בן אדם הראשון, כך תירץ בעיון יעקב, ועיון תוס' ע"ז ג' ע"א וצ"ע.
- ג. לכן מקרי בני נח על שם שנח מצא חן בעיני ה', כך תירץ בעיון יעקב הנ"ל.
- ד. ע"פ מה שכתב הרמב"ם פרק ט' מהלכות מלכים דאדם הראשון נצטווה רק על ו' מצוות ולנח הוסיף השי"ת אבר מן החי, לפי הנ"ל אי"ש דנקרא ז' מצוות בני נח ולא אדם הראשון דהוא לא נצטווה לדורות, כך תירץ בשו"ת יד יצחק חלק א' סימן רכ"ג.
- ה. ע"פ מה שכתב בזהר חדש פרשת נח כ"ב סוף ע"ד אר"י מאין היה לשם בן נח תורה אלא אדם הראשון ידע התורה והניחה בקבלה לשת בנו, ואח"כ באה לידי חנוך עד שבא לשם והיה מתעסק תמיד בה, אמר לו ר' יוסי אם התורה היתה במדרשו של שם, למה הוצרך הקב"ה לצוות לבני נח אותן שבע מצוות שנצטוו שהרי בתורה כתיב כולן אלא אמר ר' יצחק בשעה שהמבול בא לעולם ונכנסו לתיבה מרוב צערם נשתכחה משם עד שבא הקב"ה וחדש להם אותם שבע מצוות, לפי הנ"ל אי"ש דכיון שהציווי הראשון נשכח ונתבטל לכן קורים על שם בני נח, מעדני אשר וצ"ע.

מדוע לא רצו הגוים לקבל את התורה משום דכתיב לא תרצח,

הא כבר מצוים על זה בשבע מצוות?

אינא בספרי פרשת וזאת הברכה על הפסוק ה' מסיני בא שהחזיר הקב"ה את התורה על כל אומות העולם, ולא רצו לקבל משום דכתיב לא תרצח ולא תנאף.

יש להקשות: הרי לא תרצח ולא תנאף הוא משבע מצוות בני נח אי"כ כבר מימילא מחויבים, אי"כ מה לא רצו לקבל, כך הקשו החיד"א בפתח עינים ע"ז ב' ע"ב וכן בגליוני השי"ס שם, ובכלי חמדה פרשת וזאת הברכה, שו"ת אמרי נועם סימן ד', משך חכמה פרשת ברכה עה"פ וזרח.

מעדני אשר: נראה לתרץ דהנה בתוס' סנהדרין ע"ה ע"א מביא ב' שיטות אם בן נח מצוה על קדוש השם, ולחד שיטה בן נח אינו מצווה על קדוש השם, לפי הנ"ל אי"ש דמדן בן נח אינו חייב למסור עצמו על דברים הנ"ל אבל מדן ישראל יש חיוב על עבירות האלו ליהרג, וזה הם לא רצו לקבל בשעת מתן תורה ואפשר דהספרי סבר כהני שיטות.

מעדני אשר: ולפי זה אפשר לתרץ הא דאמרין בגמ' יבמות מ"ז ע"ב דרות כשבאה להתגייר אמרו לה שאצלנו אסור ע"ז, והקשה במצפה איתן שם הא בן נח נמי מצוה בע"ז, ולפי הנ"ל איש דאמרו לה שאצלנו אפילו איפה שיש פקוח נפש יהרג ואל יעבור בע"ז.

מדור משיב כהלכה

מדור זה נודב ונערך ע"י ידידינו ר' מרדכי זיסקינד הגר שליט"א מנהטן

משיב כהלכה שינון וידיעת ההלכה - הלכות שבת

כל השאלות הם משו"ע ומשנה ברורה

בסוף כל שאלה מבואר הסימן ששם נמצאת התשובה

א] איסוף פירות שהתפזרו, חידוד: נתנאל בנו של הרב כץ הפך בשבת סלסלה מלאה בתפוזים ואלו נפלו על הרצפה. מקרה דומה קרה בביתו של הרב צביק. כיצד ייתכן שלרב כץ מותר לאסוף את התפוזים ולהחזירם לסלסלה, ולרב צביק אסור.

מדוע? (אותה סלסלה, אותו מספר תפוזים). [סימן ש"מ וסימן של"ה].

ב] בשול, חידוד: בליל שבת הורידו גב' כהן וגב' לוי, כל אחת בביתה, את סיר המרק מהפלטה של השבת והניחו אותו על השיש במטבח. המרק ושאר תכולת הסיר היו רותחים ומבושלים כל צורכם. הן פתחו את סיר המרק, חילקו את המרק לצלחות המסובים ולאחר כ-5 דקות - החזירו את מכסי הסירים למקומן. בהחזרת מכסה הסיר עשתה הגב' לוי איסור, ולגב' כהן הפעולה מותרת-הכיצד? [סימן ש"ח]

ג] נפילת תחבושת, חידוד: ביום שישי נחבלו ר' שמעון ור' לוי בידם. לשניהם חבשו את היד עם תחבושת עליה נמרחת משחה אנטיביוטית. בשבת בצהריים נפלה התחבושת מהיד של שמעון וכן מהיד של לוי. שניהם הרימו את התחבושת והחזירו אותה למקומה. לשמעון מותר להחזיר את התחבושת וללוי אסור. מדוע? (לשניהם אותו פצע, אותה תחבושת, והם החזירו את התחבושת באותה צורה). [סימן שכ"ח]

ד] שכח לומר "רצה" בברכת המזון - חידוד: דניאל התארח בסעודה השניה של שבת בבית משפ' כהן. לאחר שסיימו לברך את ברכת המזון נזכרו דניאל והרב כהן שהם שכחו לומר בברכת המזון "רצה והחליצנו", כיצד יתכן שהרב כהן חייב לחזור ולברך שוב את ברכת המזון, ואילו דניאל יצא בברכה שברך ואינו צריך לחזור ולברך? [סימן רצ"א]

ה] ריסוק משקה 'ברד' קפוא: חיים שאל את אביו האם מותר לו לרסק בשבת משקה 'ברד' קפוא, לא כדי שיהיה נוזלי אלא כדי להחזירו למצב המקורי שלו שהוא עיסה של רסיסי קרח. מה הדין בזה? [סימן שכ]

ו] חיתוך נייר טואלט: בבית משפ' לוי שכחו להכין נייר טואלט חתוך לשבת. בשבת התארחו בביתם חברים, הרב לוי התלבט האם מותר לו לחתוך נייר טואלט בשינוי (כגון במרפק) ולהכין ע"י כך נייר לשירותים. מה הדין? [סימן ש"מ]

ז] טחינה אחר טחינה: הגב' ישראלי ביקשה לרסק בשבת מצה, באמצעות 'מועך תפוחי אדמה' כדי להוסיף את פירורי המצה לכמה סלטים שהכינה. האם מותר לה לעשות זאת? [סימן שכ"א]

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה על סך 1000 ₪.
2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכויו בהגרלה.
3. כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
5. שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 077-5558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא, כולל/ישיבה. ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. (לבורים ופרטים נוספים בטלפון 053-3154010 בשעות הערב בין 8:00 ל-9:00 בלבד). השולחים בכתב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. יש עדיפות לשלוח התשובות מוקלד במייל כי כך זה ייכנס בעה"י לספר שיצא לאור בעתיד בל"י. שאר עניני העלון לא שייכים לפקס או מייל או טלפון זה, אלא כמצויין במסגרת ע"ג העלון.

תשובות ניתן לשלוח עד ר"ח מרחשון

מכתבים למערכת

מי שהניח שטיח בסוכה האם אסור לו לקחת את זה בסוכות משום דהויא נוי סוכה

מה שחקרתם במי שהניח שטיח על הרצפה בסוכה האם הויא בכלל נוי סוכה ואסור להשתמש בזה, והבאתם האגרות משה או"ח ח"א סימן קפ"א שפסק ששטיחים דינם כשאר נויי סוכה.

הרה"ג יעקב ישראל מייזנער שליט"א מומין

יש לציין שההלכות שלמה סוכות פ"ז דבר הלכה אות כ"ט הסתפק לענין שטיח אם דינו כנוי סוכה, כיון שיתכן שמונח על הקרקע אינו נחשב כנוי סוכה, ע"ש. ונראה שיש צד לומר שאין בשטיח דין נוי סוכה שהרי השתמשות של שטיח הוא דרך בזיון שחולכים ודורכים עליו, ואין מסתבר שיש בזה דין נויי סוכה.

מי שיש לו ארבע מינים כשרים אבל אינם מהודרים ולחבירו יש מהודרים

על איזה יברך

מה שחקרתם מי שיש לו ארבע מינים כשרים אבל אינם מהודרים ולחבירו יש מהודרים, על איזה מהם יברך.

הגאון משה יחיאל הכהן ראטה שליט"א ירושלים

יש לציין שהגרש"ז אויערבאך בספרו שלמי מועד סוף פרק ל"ה כתב שעדיף לצאת במהודר של חבירו ובתנאי שהמתנה על מנת להחזיר תהא בלב שלם, והגר"מ שטרנבוך בספרו תשובות והנהגות ח"ב סימן שט"ו כתב שאלו הנהגים כשהמינים שלהם אינם מהודרים, לברך לכתחילה לברך על אתרוג של הרב, שפיר קעבדי שחזקתו שהוא מדקדק בכל דקדוקי הלכה, וכ"כ בשו"ת משנה הלכות ח"י סימן ע"ז ובעל משנה הלכות בח"ו סימן ר"ג היקל עוד יותר דכל ששאלו לצאת בו אפילו לא ידע שאינו יוצא בשאלו נמי יוצא בו דמסתמא ותנו לו בכל אופן שיצא בו, עיי"ש, ובספר חשוך חמד סוכה ל"ג ע"א כתב דמ"מ עדיף ליטול את שלו, וראה לכך מדברי רש"י שבשו"ת ח"י ע"א ד"ה חלק שקולא היא להתכפר בשעיר הפנימי שהיא קרבן ציבור, שנמצא היחיד מתכפר בקרבן שלא חסר בו מומן משלו. הרי שקולא היא להתכפר בקרבן אע"פ שקדושתו עצומה, מאחר ולא שולם באופן פרטי על הקרבן הזה.

האם קטן כשר לסכך סוכה

מה שדנתם בשם הפוסקים בענין האם קטן כשר לסכך הסוכה.

הגאון מתתיהו ישראל הורוויץ שליט"א לייקווה, מחבר ספר "אוצרות חיים" על מסכת ברכות

נראה להעיר, דבשו"ת רבבות אפרים ח"א סי' תכ"א אות כ"ה כתב כהשבט הלוי שיש להחמיר אמנם הוסיף דאם עוזר לגדול בודאי לכו"ע שפיר דמי, ועיין בארוחת רבינו דהקהלות יעקב הקפיד שלא יניח סכך רק אחד שיש לו זקן עליו, וסיפר הגר"ח קניבסקי שליט"א דהוי עובדא בקטן שזרק ענפים על סוכת מרן החזו"א יחד עם הגדולים, והסתפק מרן על כשרות הסכך, ולמעשה הגבירו את הסכך וחזר וסכך ע"י גדול. ובס' סוכת חיים הביא שהגר"ח סאלאוויצק זצ"ל פסל סוכה שסיכך גדול שלא הביא ב' שערות ולא סמך על חזקה דרבא. אמנם במועדים ומונים ח"ח בהוספת לח"א סי' ס"ב כתב שאין מקפידים להצריך סימני גדלות, והביא בספר סוכת חיים מהג"ר שלמה מילר שליט"א שהעולם נוהגים לסכך גם ע"י קטן.

האם אפשר לקיים מצות הושענות עם הערבות שבלולב

מה שדנתם האם אפשר לקיים מצות הושענות עם הערבות שבלולב, הואיל דאיתעביד בה חדא מצוה נייעבד בה מצוה אחרתא וכתבתם בשם הפוסקים דאפשר לחלק ולומר דדוקא אם המצוה נסתיימה.

הרה"ג י"א יעקב'ס שליט"א מארצות הברית

נראה להעיר, דבביאורי הגר"א אור"ח תרס"ד סי' ט"ט הביא מקור להמנהג להצניע ההושענות לאפיית מצות כדי לעשות בה מצוה מהגמ' שבת ק"א רבי אמי ורבי אסי כי מיקלע להו ריפתא דעירובא שרו עילוייה אמרי הואיל ואיתעביד בה חדא מצוה ליתעביד בה מצוה אחרתא, והוסיף הגר"א "וואע"פ שעברה מצוותה" ומשמע שאם לא עברה מצותה פשיטא דאמרין הואיל אלא שהחידוש הוא אע"פ שעברה. וזה גופה צריך ביאור.

איך יוצאים בערבה מצות ארבעת המינים הרי כיון שאינו שוה פרוטה אינו לכם

מה שהקשתם בשם המנחת חינוך על הא דאיתא ברש"י סוכה כ"ז ע"ב דדבר שאין שוה פרוטה, לא נקרא לכם, דא"כ ערבה שבלולב איך יוצאים בה, הא אין בה שוה פרוטה, ותרצתם.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"צ מחזיקי הדת, אהבת תורה, הישר והטוב, בית הוראה דיישיבת מיר, לשכת הפוסקים ביתר עלית, אוצר הפוסקים סווראן

הרה"ג אלימלך בלום שליט"א חיפה [תירוץ נמי את התירוץ השני]

נראה לתרץ בכמה אופנים, א) דבשעה שרוצה לקיים המצוה של נטילת לולב, אם לא היה מוצא ערבה בחינם היה מוכן לשלם סכום כסף עבור ערבה לקיים המצוה ערבה לקיים המצוה נמצא דבשעת קיום מצות ד' מינים יש לערבה שויות של פרוטה, ב) לדעת הרמב"ם מובא בטור אה"ע סימן ל"א דבמקדש דבר שאין בו שוה פרוטה אם שוה פרוטה במקום אחר מקודשת, דכיון דיש מקום ששוה פרוטה יש לו דין ממון אף במקום שאינו שוה פרוטה, ובודאי יש מקומות בעולם ששם אינו שכחי שגדלים שם ערבות, בודאי מי שצריך ערבות שוה פרוטה בשבילו, וא"כ יוצאין בזה אף במקום שאינו שוה פרוטה.

מדוע עושים יום כיפור שני ימים משום ספיא דיומא כמו כל יום טוב

מה שהבאתם בשם הירושלמי קושיא למה לא מתענים יוה"כ"פ ב' ימים לספיא דיומא כמו בכל חג, ותרצו דהויא פיקוח נפש, והעיר הרה"ג שלמה אשר הלוי טוביער שליט"א ווינן מגדולי אנשי החינוך אם הטעם הוא רק מפני פק"נ למה שאר העינויים לא נעשה יומיים.

הגאון דוד בוים שליט"א מרבני צאנז ביתר עלית

נראה להעיר, דזה לכיון בקושיא זו לשו"ת נודע ביהודה מהדורא קמא סימן נ"ז.

אדם חלש שאינו יכול להחזיק לבד את המינים האם אינו מקיים המצוה אם אחר מסייעו

מה שכתבתם בשם שו"ת האלף לך שלמה דאדם חלש שאינו יכול להחזיק לבד את הארבע מינים אינו מקיים המצוה אם אחר מסייעו.

הרה"ג מרדכי יצחק אגסי שליט"א ברוקלין ניו יורק מחבר הספר בדרך המלך ואסורי המלך

נראה להעיר, דבשו"ת ציץ אליעזר ח"י סימן ל"ב אות י"ד כתב חולה שציווה לבריא להניח את הד' מינים בידו, וקמץ החולה אצבעותיו לאחזו אחיזה כלשהיא, אפילו מבלי להזיז את ידו, יצא ידי חובת מצות נטילת לולב, אף כשחברו מסייע לו, גם אם הבריא מרים את ידו.

הבה"ח שלום מאנדל נ"ל מנח"י ישיבת נצח ישראל בית שמש

נראה להעיר, מהא דאיתא בקובץ שטות קמאי סוכות מ"ו בשם כמה ראשונים דבקטן לא יוציא הב' מינים מידו וינענע יחד עם הקטן, ובהא כ"ע מודי דבעי מפעולה חיובית שיהא כראוי במצות חינוך, אע"ג דפלגי בהקטאה, וא"כ ש"מ דנטילה עם אחר מקרי נטילה.

מצטער בסוכה שיכול לעשות פעולות לפטור עצמו מהצער האם חייב לעשות כן

מה שחקרתם בגליון הנפלא תורת המעדנים על סוכות בדין אדם שמצטער בסוכה, ויכול לעשות פעולה למנוע הצער, אם יש לו חיוב לעשות זאת.

הגאון גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מח"ס "גם אני אודך" ו"פרדס יוסף החדש" על המעדים

נראה להעיר, דבספרי "גם אני אודך" תשובות מבעל "משנת אהרן" על סוכות, חקרתי בהא דנפסק בשו"ע ת"מ ד' דהמצטער מפני הזבובים והפרעושים פטור מן הסוכה, מהו כשיכול להציל עצמו מן הצער, על ידי שיכניס לסוכה מכשיר קוטל יתושים, אבל אינו רוצה לעשות כן משום דירחמיו על מעשיו כתיב, ובסוכה שהיא צילא דמהימנותא אולי יש להמנע יותר מהריגת בעלי חיים אלו, האם יש בטענה זו כדי לפטור עצמו מן הסוכה, והשיב לי הגאון רבי אהרן ליברמן שליט"א תשובה ארוכה, ובסוף התשובה מסיק שכיון שמוותר להרוג זבובים ויתושים המצערים, ויש שהתירו אפילו להרוג היתושים בידיים בתוך הסוכה, יש ללמוד במכל שכן דשרי להרגם בסוכה ע"י הנחת מכשיר קוטל יתושים בע"ש, או להבריחם ע"י התזת ספריי. ולכן אינו יכול לפטור עצמו מן הסוכה מכח דין מצטער.

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הגאון יואל אברהם מושקוביץ שליט"א ירושלים

מחשובי המעירים במדור מכתבים למערכת
לזיכור רבבות

יהא רעוא שבזכות זיכור רבבות

ירווח נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרה"ג מרדכי הרשקוביץ שליט"א בית שמש

לרגל שמחת הולדת בתו במז"ט

יהא רעוא שבזכות זיכור רבבות

ירווח נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל